

Nr 39.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av vissa kronoegendomar m. m.; given Stockholms slott den 30 december 1953.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o—8:o hemställt.

GUSTAF ADOLF.

Sam. B. Norup.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 december 1953.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Norup, anmäler vissa ärenden angående försäljning av kronoegendomar m. m., vilka ärenden synts böra föranleda framställning till riksdagen, samt anför följande.

1:o.

Ullälva Östernorrgård 3¹ i Östergötlands län.

Domänstyrelsen (skr. 21/11 1953) hemställer, att kronoegendomen förra kvartermästarebostället 1 mantal Ullälva Östernorrgård 3¹ i Törnevalla socken, Östergötlands län, skall — med undantag av ett inom Östra Hargs soc-

ken beläget utskifte i Härads kärret — säljas till egendomens arrendator Arthur Fredrik Andersson.

Rörande egendomens beskaffenhet m. m. meddelas följande.

Egendomen, som är belägen 17 kilometer från Linköping och 3 kilometer från Gistads järnvägsstation, är till den 14 mars 1954 utarrenderad mot en avgäld, som för arrendeåret 1953/54 utgår med 2 500 kronor. Ägorna är utlagda i två hemskiften och ett utskifte i det omkring 10 kilometer från gården inom Östra Hargs socken belägna s. k. Härads kärret. Hemskiftenas sammanlagda areal uppgår till 52,6 hektar, varav 31,4 hektar tomt, trädgård och åker, 3,8 hektar äng och betesmark, 13,6 hektar skogsmark, 1,5 hektar gärdesbackar och 2,3 hektar impediment. Skiftet i Härads kärret innehåller 1,06 hektar äng. Åkerjorden utgöres i huvudsak av sandblandad lerjord och i övrig av dungjord. Den är styv och tämligen svårbrukad. Arronderingen är mindre god. Täckdikningen behöver kompletteras. Skogens virkesförråd omfattar 1 834 m³sk (inkl. klappalättstämpling omfattande 202 m³sk) eller 135 m³sk per hektar. Av virkesförrådet tillhör 430 m³sk åldersklass V eller äldre åldersklasser. Den ideala medelboniteten är 5,05. Egendomen har del i Ullälva dikningsföretag år 1933 med annuiteter av 38 kronor 56 öre till och med år 1966 samt 35 kronor 17 öre för år 1967. Till egendomen hör andel i Åkerbo häradsallmänning, varifrån erhållits en utdelning av 8 m³ virke om året.

Byggnadsbeståndet är i mindre gott skick. Boningshuset saknar alla bekvämligheter utom vatten och avlopp. Ladugården, som har trägolv, kan icke användas för kreatur, förrän den restaurerats. Egendomen drives för närvarande kreaturslös. Ett antal mindre byggnader och byggnadsdelar, den elektriska anläggningen samt vattenledningar till boningshuset och ladugården tillhör arrendatorn. Linköpings stads elektriska kraft- och belysningsaktiebolag har elektriska ledningar framdragna över ägorna.

Taxeringsvärdet år 1952 uppgår till 80 600 kronor, därav 70 500 kronor jordbruksvärde och 10 100 kronor skogsvärde.

Uppskattningsnämnden har vid förrättning den 18 maj 1951 beräknat kostnaderna för restaurering av byggnaderna till 55 000 kronor. Nämnden har icke ansett anledning föreligga att behålla egendomen i kronans ägo. Under uppgift att egendomen brukats av arrendatorn sedan år 1924 och dessförinnan av dennes fader sedan år 1907, har nämnden tillstyrkt hembuds rätt för arrendatorn vid försäljningen. Vid nämnda förrättning har saluvärdet å inägorna fastställt till 66 900 kronor, varav 2 000 kronor för andelen i häradsallmänningen. Någon värdering av skiftet i Härads kärret har icke gjorts.

Enligt särskild av *domänstgrellens skogstekniska byrå* den 21 november 1950 fastställd värdering har värdet av skogsmark och skog uppskattats till 23 600 kronor. Av detta belopp belöper 6 300 kronor å en virkespost som omedelbart kan uttagas.

Lantbruksnämnden har i utlåtande den 3 april 1950 anfört, att egendomen synes vara av lämplig storlek, att någon jord icke bör avskiljas från densamma samt att arrendatorn enligt egen uppgift icke är ägare av jordbruksfastighet och därför torde kunna få lagfart å fånget genom att förete s. k. landsfiskalsintyg. Sedan en annan lantbrukare i orten anhållit att få köpa, bland annat, det till egendomen hörande skiftet i Härads kärret har

lantbruksnämnden i yttrande den 19 juli 1951 tillstyrkt försäljning av skiftet till denne samt förklarat sig ämna ekonomiskt medverka till uppodling av kärret.

Vederbörande *jägmästare* och *överjägmästare* har icke haft något att erinra mot försäljningen.

Domänstyrelsen anför vidare, att styrelsen i oktober 1951 träffat preliminärt avtal om försäljning av skiftet i Häradskärret enligt lantbruksnämndens förslag för en köpeskillning, beräknad efter 400 kronor per hektar. Vid sådant förhållande bör skiftet enligt styrelsen undantagas från försäljningen till arrendatorn. Med hänsyn till prisutvecklingen efter uppskattningstillfället har styrelsen låtit omvärdera egendomen och därvid funnit, att densamma — med undantag av utskiftet — nu bör åsättas ett saluvärde av 107 000 kronor, varav 71 000 kronor för inägorna, 5 000 kronor för andelen i häradsallmanningen samt 31 000 kronor för skogsmarken och skogen. Sistnämnda värde har åsatts av skogstekniska byrån den 17 oktober 1953. Enligt från styrelsen under hand inhämtad uppgift kan värdet av klappalättstämplingen om 202 m²sk uppskattas till omkring 7 500 kronor.

Försäljningen bör enligt domänstyrelsens mening i övrigt ske på följande villkor.

Egendomen bör efter avstyckning av utskiftet överlätas i befintligt skick med tillträde å dag, som styrelsen bestämmer. Endast domänverket tillhöriga hus och anläggningar skall ingå i försäljningen. Samtliga på arrendekontraktet grundade rättsanspråk mellan kronan och arrendatorn — dock med undantag för eventuellt oguldna arrendeavgälder samt skatter och onera — skall anses vara reglerade genom försäljningen. Köparen skall svara för annuiteter och övriga kostnader för egendomen berörande torrlägningsföretag. Vidare skall innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framtagna elektriska ledningar förbehållas rätt att behålla och nyttja ledningarna utan rätt för köparen till annan ersättning än gottgörelse av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation och tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur. I övrigt skall bestämmelserna i förordningen den 25 maj 1945 (nr 262) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Andersson har förklarat sig villig att på de föreslagna villkoren förvärva egendomen för 107 000 kronor.

Departementschefen.

Mot förslaget att försälja ifrågavarande kronoegendom med undantag av visst utskifte till den nuvarande arrendatorn har jag icke något att erinra. Den överenskomna köpeskillningen, 107 000 kronor, synes även kunna godtagas. Jag får därvid erinra om att i överlåtelsen bland annat ingår en s. k. klappalättstämplad virkespost till ett värde av cirka 7 500 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att medge, att kronoegendomen Ullälva Östernorrgård 3¹ i Törnevalla socken, Östergötlands län, må — med undantag av ett inom

Östra Hargs socken beläget utskifte i Häradskärret — säljas till egendomens arrendator Arthur Fredrik Andersson för en köpeskilling av 107 000 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

2:o.

Bjällebo 1¹ i Jönköpings län.

Domänstyrelsen (skr. 28/10 1953) hemställer, att huvudgården av kronoegendomen förra löjtnantsbostället 1 mantal Bjällebo 1¹ i Vrigstads socken, Jönköpings län, skall säljas till egendomens arrendator Olof Gustavsson.

Rörande egendomens beskaffenhet m. m. meddelas följande.

Huvudgården, som är belägen 12 kilometer från Vrigstads samhälle och 21 kilometer från Stockaryds järnvägsstation, är till den 14 mars 1958 utarrenderad mot en avgäld, som för arrendeåret 1952/53 uppgick till 1 509 kronor 94 öre. Egendomen i sin helhet innehåller 383,3 hektar, därav 18,7 hektar åker och tomt, 49,9 hektar äng och 314,7 hektar avrösningsjord. Här till kommer vattenområde i Bjällebosjön. Åkern, som är kuperad, delvis stenig och mycket splittrad, består av dels medelgod, dels svag sandmylla på jätterbotten. Ängen är likaledes kuperad och stenig samt användes som betesmark. Ett mindre vattenfall finnes i Bjällebosjöns utlopp.

Av åbyggnaderna är arrendatorsbostaden uppförd år 1941 och befinner sig i gott skick. Ladugården, som är byggd år 1895, behöver ombyggas och moderniseras. Ett garage och ett såghus med vattenturbin och generator, som förser gården med elektrisk kraft, tillhör arrendatorn.

Taxeringsvärdet är 200 500 kronor, därav 31 900 kronor jordbruksvärde och 168 600 kronor skogsvärde.

I anledning av en framställning år 1950 av arrendatorn att få köpa inägorna med erforderlig tilldelning av skogsmark har vederbörande *jägmästare* upprättat förslag i ämnet.

Överjägmästaren har tillstyrkt försäljning enligt revirförvaltarens förslag, dock med viss mindre gränsjämkning.

Lantbruksnämnden har uttalat, bland annat, att genom den ifrågasatta försäljningen skulle bildas ett bärkraftigt familj jordbruk med lämplig ägosammansättning. Då en försäljning synes medföra övervägande fördelar för jordbruksnäringen i orten, har nämnden tillstyrkt arrendatorns framställning.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att avstyckningsförrättning numera ägt rum i huvudsak enligt jägmästarens förslag. Avstyckningslotten finnes utmärkt å en av distriktslantmätaren Åke Fransson år 1953 upprättad karta. Arealen uppgår till 96,91 hektar, varav 12,99 hektar åker, 14,57 hektar äng, 48,66 hektar skogsmark, 11,67 hektar vattenområde samt 9 hektar annan avrösningsjord. Skogens virkesförråd omfattar 4 530 m³sk eller 93 m³sk per hektar. 2 490 m³sk av virkesförrådet tillhör åldersklass V eller äldre åldersklasser. Den ideala medelboniteten är 4,75.

Uppskattningsnämnden har vid förrättning den 15 oktober 1952 saluvärderat inägorna i det skick, vari arrendatorn kontraktssenligt har att avlämna desamma, till 39 700 kronor och till fastigheten hörande vattenkraft till 5 000 kronor.

Värdet av skogsmarken och skogen har, efter uppskattning av *vederbörande skogstaxator*, av domänstyrelsens skogstekniska byrå den 7 februari 1953 fastställts till 62 000 kronor, vari icke ingår en klappalättstämplad virkespost om 558 m³sk.

Gustavsson har förklarat sig villig inköpa avstyckningslotten för (39 700 + 5 000 + 62 000 =) 106 700 kronor.

Domänstyrelsen har vid granskning av uppskattningsnämndens värdering enligt styrelsens värderingsmetod icke funnit anledning till erinran mot värdet. Styrelsen anför vidare, att Gustavsson, som innehar egendomen sedan år 1928 och väl hävdad densamma, enligt uppgift förut icke är ägare av jordbruksfastighet, varför han torde kunna erhålla lagfart å avstyckningslotten genom företeende av s. k. landsfiskalsintyg. Styrelsen tillstyrker därför, att den avstyckade huvudgården säljes till Gustavsson för 106 700 kronor. Enligt lantmätaren kan avstyckningen väntas bli fastställd inom den närmaste tiden. Den utstämplade virkesposten om 558 m³sk avses enligt styrelsen skola undantagas från försäljningen för att senare i samband med dess genomförande i första hand erbjudas Gustavsson till då rådande dagspris eller, därest han ej önskar förvärva posten, säljas till annan eller avverkas i domänverkets regi.

I övrigt bör försäljningen enligt domänstyrelsens mening ske på följande villkor.

Fastigheten bör efter fastställelse av avstyckningen överlätas i befintligt skick med tillträde å dag, som styrelsen bestämmer. Endast domänverket tillhöriga hus och anläggningar skall ingå i försäljningen. Samtliga på arrendekontraktet grundade rättsanspråk mellan kronan och arrendatorn — dock med undantag för eventuellt oguldna arrendeavgälder samt skatter och onera — skall anses vara reglerade genom försäljningen. Vidare skall kronan eller eventuell köpare av den utstämplade virkespost om 558 m³sk, vilken icke ingår i försäljningen, förbehållas rätt att behålla posten å rot intill den 1 juni 1955 och ha virket kvarliggande högst ett år därefter. I övrigt skall bestämmelserna i förordningen den 25 maj 1945 (nr 262) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Departementschefen.

Jag biträder domänstyrelsens försäljningsförslag och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att medge,

att huvudgården om 96,91 hektar av kronoegendomen Bjällebo 1¹ i Vrigstads socken, Jönköpings län, må säljas till egendomens arrendator Olof Gustavsson för en köpeskilling av 106 700 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

3:o.

Vistorp 7¹⁹ i Kristianstads län.

Domänstyrelsen (skr. 27/11 1953) hemställer, att huvudgården av kronoegendomen förra sergeantbostället 252/1000 mantal Vistorp 7¹⁹ i Förslövs socken, Kristianstads län, skall säljas till egendomens arrendator Karl Andersson.

Rörande egendomens beskaffenhet m. m. anför styrelsen följande.

Egendomen, som är belägen 15 kilometer från Ängelholm och 0,5 kilometer från Förslövsholms järnvägsstation, är till den 14 mars 1954 utarrenderad mot en avgäld, som för arrendeåret 1952/53 utgick med 3 232 kronor 43 öre. Arealen är 38,5 hektar, varav 32,5 hektar tomt och åker, 3,7 hektar äng och 2,3 hektar avrösningsjord. Åkerjorden består av dels lernmylla på ler- och grusbotten, dels sandmylla på sand- och grusbotten. Hävden är god. Dikningen är gammal och delvis bristfällig. Egendomen har del i ett samfällt lertag.

Arrendatorsbostaden är, ehuru gammal och otidsenlig, i medelgott skick. Av ekonomibyggnaderna är loglängan i gott skick. Stallängan och svinhuset är mindre goda och i behov av ombyggnad. Arrendatorn äger vissa tillbyggnader till boningshuset och stallängan samt ett höns hus. Förslövs andels- elektricitetsförening u. p. a. har ett antal elektriska ledningar framdragna över ägora.

Taxeringsvärdet är 88 400 kronor jordbruksvärde.

Egendomens södra del ingår i byggnadsplanen för Förslövsholms stations- samhällen på sätt framgår av en utav lantmätaren Ingvar Widén år 1952 över egendomen upprättad karta. Ifrågavarande del omfattar 3,946 hektar, varav 2,757 hektar utgöres av kvartersmark och 0,783 hektar av parkmark samt 0,406 hektar reserverats för vägändamål. Kvartersmarken är avsedd för såväl industri- som bostadsändamål. Fastställelse av planen har meddelats den 31 januari 1950 i vad avser ett område om 2,023 hektar. Förslag till avstyckning har upprättats i december 1952 av sistnämnda område, betecknat alt. 1, respektive området om 3,946 hektar, betecknat alt. 2. Efter avstyckning enligt alt. 2 skulle återstoden av egendomen innehålla 28,5 hektar tomt och åker, 3,7 hektar äng och 2,3 hektar avrösningsjord (vägar, sankmark) eller sammanlagt 34,5 hektar.

Lantbruksnämnden har tillstyrkt, att den del av egendomen, som är belägen inom byggnadsplanlagt område, skall försäljas till kommunen och återstoden till Andersson.

Uppskattningsnämnden har vid förrättning den 9 mars 1953 föreslagit försäljning av planområdet (3,946 hektar) enligt alt. 2 till kommunen och egendomen i övrigt eller huvudgården till arrendatorn. Saluvärdena har uppskattats till 39 460 kronor, motsvarande en krona för kvadratmeter, respektive 99 350 kronor.

Andersson har förklarat sig villig inköpa huvudgården för 99 350 kronor.

Bostadsstyrelsen har anfört bland annat följande.

De till försäljning till Förslövsholms kommun alternativt föreslagna områdena är perifert belägna. De är med hänsyn till markbeskaffenhet och även ur speciellt vatten- och avloppsteknisk synpunkt lämpliga för det av-

sedda ändamålet. Ur de synpunkter bostadsstyrelsen har att företräda och väl även ur allmänna samhällsbyggnadssynpunkter är den tendens till utspridning av bebyggelsen, som redan nu lär förekomma inom samhället en olägenhet. Denna tendens torde komma att bli ytterligare markerad genom aktualiserade markförvärv. Bostadsstyrelsen har icke haft tillfälle besikliga försäljningsområdena och mera ingående diskutera de antydda frågorna med kommunen. Kanske skulle därvid ha framkommit andra av bostadsstyrelsen icke kända omständigheter av beskaffenhet att böra påverka ett ställningstagande i försäljningsärendet. Mot den föreslagna köpeskillingen, en krona för kvadratmeter råmark, har bostadsstyrelsen ingen erinran. Trots tveksamheten om lämpligheten av bostadsbebyggelse inom ifrågavarande del av samhället vill bostadsstyrelsen icke motsätta sig försäljning till kommunen av ett område av egendomen. I likhet med lantbruksnämnden anser bostadsstyrelsen, att försäljningen bör begränsas att omfatta endast mark inom fastställd byggnadsplan.

Sedan Förslövsholms kommun erhållit del av förslaget om försäljning av området om 3,946 hektar för 39 460 kronor, har *kommunalnämnden* med instämmande av *kommunalfullmäktige* uttalat, att ett förvärv av det erbjudna området är önskvärt men att köpeskillingen bör reduceras, förslagsvis till 30 000 kronor.

Domänstyrelsen anser med hänsyn till, bland annat, vad bostadsstyrelsen anfört, att frågan om försäljning av det planlagda området bör bli föremål för vidare utredning. I avbidan härpå bör området tills vidare kvarbli i kronans ägo. Däremot tillstyrker domänstyrelsen försäljning av huvudgården till Andersson för 99 350 kronor. Fastigheten har innehafts av Andersson sedan år 1928 och dessförinnan av dennes svärfader sedan år 1905. Andersson torde kunna erhålla lagfart å fånget genom företeende av s. k. landsfiskalsintyg.

Försäljningen bör enligt domänstyrelsen i övrigt ske på följande villkor.

Fastigheten bör — efter avstyckning av området om 3,946 hektar — överlåtas i befintligt skick med tillträde å dag, som domänstyrelsen bestämmer. Endast domänverket tillhöriga hus och anläggningar skall ingå i försäljningen. Samtliga på arrendekontraktet grundade rättsanspråk mellan kronan och arrendatorn — dock med undantag för eventuellt oguldna arrendeavgälder samt skatter och onera — skall anses vara reglerade genom försäljningen. Vidare bör innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehållas rätt att behålla och nyttja ledningarna utan rätt för köparen till annan ersättning än gottgörelse av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation och tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur. I övrigt skall bestämmelserna i förordningen den 25 maj 1945 (nr 262) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Departementschefen.

Då jag icke har något att erinra mot domänstyrelsens förslag att ifrågavarande kronoegendom, sedan avstyckning skett av ett område om 3,946 hektar, skall försäljas till egendomens arrendator, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att medge,

att huvudgården om 34,5 hektar av kronoegendomen Vistorp 7¹⁹ i Förslövs socken, Kristianstads län, må säljas till egendomens arrendator Karl Andersson för en köpeskilling av 99 350 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

4:o.

Svinarp 1² i Malmöhus län.

Domänstyrelsen (skr. 28/10 1953) hemställer, att kronoegendomen förra hospitalshemmanet 3/32 mantal Svinarp 1² i Esarps socken, Malmöhus län, skall säljas till egendomens arrendator Nils Edvin Johansson.

Rörande egendomens beskaffenhet m. m. meddelas följande.

Egendomen, som är belägen 6 kilometer från Dalby och 5 kilometer från Kongsmarkens järnvägsstation, är till den 14 mars 1957 utarrenderad mot en avgäld, som för arrendeåret 1952/53 utgick med 2 372 kronor 32 öre. Ägorna är utlagda i två skiften, heuskiftet och ängsskiftet, innehållande tillhopa 14,8 hektar, varav 14,5 hektar tomt och åker samt 0,3 hektar äng. Åkern består av delvis styv och hårdbrukad lermylla på lerbotten. Täckdikningen är gammal men fungerar tämligen väl. Hävden är god. Egendomen har del i dikningsföretaget Bonderup—Ettarp av år 1950.

Åbyggnaderna är gamla och otidsenliga. Traktorhus, hönshus, vissa tillbyggnader till ekonomihuset samt den elektriska anläggningen tillhör arrendatorn. Sydsvenska kraftaktiebolaget har elektriska ledningar framdragna över hemskiftet.

Taxeringsvärdet är 54 600 kronor jordbruksvärde.

Uppskattningsnämnden har vid förrättning den 24 juli 1953 saluvärderat egendomen i det skick, vari den enligt gällande arrendekontrakt skall avlämnas av arrendatorn, till 60 950 kronor. Vid värderingen har avdrag gjorts med 3 380 kronor, motsvarande det uppskattade värdet av arrendatorn tillhöriga anläggningar. Uppskattningsnämnden har under framhållande av att helt nytt byggnadsbestånd erfordras, därest egendomen skall behållas i kronans ägo, tillstyrkt försäljning till arrendatorn.

Lantbruksnämnden har likaledes tillstyrkt, att egendomen skall försäljas till Johansson. Egendomen synes enligt lantbruksnämnden utgöra en lämplig brukningsenhet. Arrendatorn torde kunna erhålla lagfart å fånget genom företeende av s. k. landsfiskalsintyg.

Johansson har förklarat sig villig förvärva egendomen för 60 950 kronor.

Domänstyrelsen har med tillämpning av en inom styrelsen använd värderingsmetod icke funnit anledning till erinran mot det åsatta saluvärdet. Styrelsen tillstyrker, att egendomen säljes till Johansson, som arrenderat egendomen sedan år 1927, för en köpeskilling av 60 950 kronor.

Försäljningen bör enligt domänstyrelsens mening i övrigt ske på följande villkor.

Egendomen bör överlåtas i befintligt skick med tillträde å dag, som domänstyrelsen bestämmer. Endast domänverket tillhöriga hus och anlägg-

ningar skall ingå i försäljningen. Samtliga på arrendekontraktet grundade rättsanspråk mellan kronan och arrendatorn — dock med undantag av eventuellt oguldna arrendeavgälder samt skatter och onera — skall anses vara reglerade genom försäljningen. Köparen skall svara för annuiteter och kostnader för egendomen berörande torrlägningsföretag. Vidare skall innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehållas rätt att behålla och nyttja ledningarna utan rätt för köparen till annan ersättning än gottgörelse av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation och tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur. I övrigt skall bestämmelserna i förordningen den 25 maj 1945 (nr 262) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Departementschefen.

Då jag icke har något att erinra mot försäljningsförslaget, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att medge,

att kronoegendomen Svinarp 1² i Esarps socken, Malmöhus län, må säljas till egendomens arrendator Nils Edvin Johansson för en köpeskilling av 60 950 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

5:o.

Önsvala 5¹ i Malmöhus län.

Domänstyrelsen (skr. 11/12 1953) hemställer, att kronoegendomen förra hospitalshemmet 1/4 mantal Önsvala 5¹ i Nevishögs socken, Malmöhus län, skall säljas till egendomens arrendator Hans Nilsson.

Rörande egendomens beskaffenhet m. m. meddelas följande.

Egendomen, som är belägen 12 kilometer från Lund och 4 kilometer från Staffanstorps järnvägsstation, är till den 14 mars 1957 utarrenderad mot en avgäld, som för arrendeåret 1952/53 utgick med 3 288 kronor 40 öre. Ägora är utlagda i ett skifte, innehållande 30,5 hektar, varav 27,1 hektar tomt, trädgård och åker, 2 hektar äng och 1,4 hektar odlingsmark. Åkern, varav omkring 13 hektar är täckdikade enligt plan, består till 7 hektar av godartad lerjord samt i övrigt av sandmylla och torr sandmark på grus- eller kvicksandsbotten. Ängen utgöres av torv- eller dyjord. Å ägora finnes ett mindre grustag. Egendomen har del i Segeån—Torrebergabäckens dikningsföretag.

Av åbyggnaderna är boningshuset gammalt och otidsenligt. Ekonomihuset är i gott skick med undantag av svinhuset. Sydsvenska kraftaktiebolaget har elektriska ledningar framdragna över egendomen.

Taxeringsvärdet är 89 100 kronor jordbruksvärde.

Uppskattningsnämnden har vid förrättning den 9 oktober 1953 saluvärderat egendomen till 103 720 kronor — varav 8 000 kronor beräknats utgöra värdet av grusförekomsten — samt föreslagit försäljning till Nilsson för en till 103 700 kronor avrundad köpeskilling.

Lantbruksnämnden har uttalat, att egendomen synes utgöra en lämplig brukningsenhet, varför nämnden ej har något att erinra mot den ifrågasatta försäljningen. Arrendatorn torde kunna erhålla lagfart å fånget med stöd av s. k. landsfiskalsintyg.

Domänstyrelsen har vid tillämpning av styrelsens värderingsmetod icke funnit anledning till erinran mot det åsatta saluvärdet. Nilsson har innehaft egendomen sedan år 1942 och väl hävdats densamma. Egendomen tillhör den grupp av kronoegendomar, som vid inventering ansetts böra säljas. Styrelsen tillstyrker därför försäljning till Nilsson för 103 700 kronor. Försäljningen bör i övrigt ske på i tillämpliga delar enahanda villkor, som under punkt 4 föreslagits rörande försäljningen av kronoegendomen Svinarp 1² i Malmöhus län.

Nilsson har förklarat sig godkänna de angivna försäljningsvillkoren.

Departementschefen.

Jag har icke något att erinra mot försäljningsförslaget och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att medge,

att kronoegendomen Önsvala 5¹ i Nevishögs socken, Malmöhus län, må säljas till egendomens arrendator Hans Nilsson för en köpeskilling av 103 700 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

6:o.

Hångsdala Trägården 16¹ i Skaraborgs län.

Domänstyrelsen (skr. 8/8 1953) hemställer, att kronoegendomen förra landsfiskalsbostället 1/2 mantal Hångsdala Trägården 16¹ i Hångsdala socken, Skaraborgs län, skall säljas till egendomens arrendator Georg Carlsson.

Om egendomens beskaffenhet m. m. meddelas följande.

Egendomen, som är belägen 15 kilometer från Falköping och 3 kilometer från Hångsdala järnvägsstation, är till den 14 mars 1954 utarrenderad mot en årlig avgäld av 1 914 kronor. Den innehåller i ett skifte 34,3 hektar, därav 29,4 hektar åker och tomt, 0,3 hektar äng, 4,1 hektar avrösningsjord (betesmark) och 0,5 hektar impediment. Åkerjorden består i huvudsak av svartmylla på grusbotten och till en mindre del av torr sandmylla. Egendomen, som till viss del besväras av högt grundvattenstånd, är ej täckdikad. Hävden är god. Skog saknas, men till egendomen hör andel i Hökensås häradssällmanning och i sockenallmänningar, varifrån erhållits en utdelning av i genomsnitt 240, respektive 7 å 10 kronor årligen.

Av åbyggnaderna är boningshuset i gott skick. Övriga hus, av vilka ladugården är sliten och fordrar stort underhåll, är av medelgod beskaffenhet. Ombyggnads- och moderniseringsarbeten torde bli nödvändiga inom snar framtid. Elektriska ledningar, tillhörande Valstads elektriska distributionsförening, är framdragna över ägorna.

Taxeringsvärdet är 54 200 kronor jordbruksvärde.

Lantbruksnämnden har anfört, att egendomen är en bärkraftig och god jordbruksgård samt att ur jordpolitisk synpunkt intet finnes att erinra mot överlåtelsen.

Uppskattningsnämnden har vid förrättning den 24 juli 1952 uppskattat saluvärdet till 67 100 kronor, varav 6 250 kronor belöper å allmänningsandelarna. Nämnden har förordat, att egendomen säljes till arrendatorn, som skött egendomen väl.

Carlsson, som till en början erbjudit en köpeskillig av 60 000 kronor, har efter förhandlingar förklarat sig villig inköpa egendomen för 67 100 kronor.

Domänstyrelsen har med ledning av en inom styrelsen tillämpad värderingsmetod funnit det åsatta saluvärdet godtagbart. Styrelsen anför vidare, att egendomen brukats av Carlsson sedan år 1923. Med anledning härav och då försäljningsförslaget eljest icke givit anledning till erinran, tillstyrker styrelsen, att egendomen säljes till Carlsson för 67 100 kronor.

Försäljningen bör enligt domänstyrelsen i övrigt ske på följande villkor.

Egendomen bör överlätas i befintligt skick med tillträde å dag, som domänstyrelsen bestämmer. Endast kronan tillhöriga hus och anläggningar å egendomen skall ingå i försäljningen. Samtliga på arrendekontraktet grundade rättsanspråk mellan kronan och arrendatorn — dock med undantag av eventuellt oguldna arrendeavgälder och onera — skall anses vara reglerade genom försäljningen. Vidare skall innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehållas rätt att behålla och nyttja ledningarna utan rätt för köparen till annan ersättning än gottgörelse av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation och tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur. I övrigt skall bestämmelserna i förordningen den 25 maj 1945 (nr 262) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Departementschefen.

Jag biträder försäljningsförslaget och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att medge,

att kronoegendomen Hångsdala Trägården 16¹ i Hångsdala socken, Skaraborgs län, må säljas till egendomens arrendator Georg Carlsson för en köpeskillig av 67 100 kronor och på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

7:o.

Stenstorp Frälsegården 8¹ i Skaraborgs län.

Domänstyrelsen (skr. 11/12 1953) hemställer, att kronoegendomen förra kronofogdebostället 1 mantal Stenstorp Frälsegården 8¹ i Stenstorps socken, Skaraborgs län, skall säljas till numera avlidne arrendatorn Carl Henning Johanssons dödsbodelägare.

Rörande egendomens beskaffenhet m. m. meddelas följande.

Egendomen, som är belägen 20 kilometer från Skövde och 3 kilometer från Stenstorps järnvägsstation, är till den 14 mars 1954 utarrenderad mot en avgäld, som för arrendeåret 1953/54 utgår med 3 500 kronor. Ägorna är utlagda i två skiften, hemskiftet och det 30 kilometer därifrån belägna skogsskiftet å Billingen, innehållande tillhopa 125,8 hektar, därav 56,1 hektar tomt, trädgård och åker, 47,8 hektar äng och betesmark, 21 hektar skogsmark och 0,9 hektar impediment. Åkern, som delvis är kuperad och stenig, består av sand- och svartmylla med inslag av delvis vattensjuk mossjord. Omkring 3 hektar är täckdikade enligt plan. Behov av ytterligare täckdikning föreligger. Ängs- och betesmarken är delvis vattensjuk och till större delen beväxt med buskar samt lämnar ett mindre gott bete. Skogsmarkens virkesförråd omfattar 3 200 m³sk eller 103 m³sk per hektar. 150 m³sk tillhör åldersklass V eller äldre åldersklasser. Den ideala medelboniteten är 3,92.

Manbyggnaden är i medelgott skick. Ekonomihuset är knappt medelgoda och fordrar vissa investeringar. Ladugården behöver sålunda ombyggas och stallet omändras till svinhus och redskapsbod. Traktorgarage bör uppföras. Ett hönshus samt mjölkrum, boningshus och ladugård å ett numera nedlagt torp under egendomen ävensom den elektriska anläggningen tillhör arrendatorn. Statens vattenfallsverk har elektriska ledningar framdragna över ägorna.

Till egendomen hör andel i åtta mindre allmänningar, vilka tidvis lämnat utdelning, senast åren 1947 och 1948 med sammanlagt 134 kronor 60 öre respektive 132 kronor 96 öre. Egendomen har vidare del i Frälsegårdens dikningsföretag med annuiteter av 196 kronor 39 öre till och med år 1961 och 178 kronor 60 öre år 1962.

Taxeringsvärdet är 75 000 kronor, därav 67 100 kronor jordbruksvärde och 7 900 kronor skogsvärde.

Uppskattningsnämnden har i utlåtande den 21 april 1953 föreslagit försäljning av egendomen till arrendatorn och i samband därmed beräknat saluvärdet å inägorna till 98 060 kronor och å allmänningsandelarna till 850 kronor eller i avrundat tal tillhopa 98 900 kronor.

Värdet av skogen och skogsmarken har av *domänstyrelsens skogstekniska byrå* den 2 oktober 1953 fastställts till 44 000 kronor. Klappalättstämpling har ej blivit utförd. I stället har vid beräkning av avkastningsvärdet fem årsavverkningar beräknats kunna uttagas omedelbart och värderats efter dagspris. Sålunda har 500 m³sk värderats efter dagspris till 11 800 kronor, vilket motsvarar omkring 23 kronor 70 öre per m³sk. Å övriga delen av förrådet på skogsmark har beräknats ett avkastningsvärde av 33 600 kronor, motsvarande omkring 13 kronor 80 öre per m³sk. Härtill kommer beräknat värde av skog å impediment och inägor med sammanlagt 3 400 kronor. Från skogens avkastningsvärde har gjorts avdrag för omkostnader med 4 500 kronor.

Lantbruksnämnden har anfört, att fastigheten vad arealen beträffar är av en mycket önskvärd typ med god arrondering, att rationaliseringsproblem icke föreligger i samband med en överlåtelse samt att nämnden, om fastigheten finnes böra säljas, för sin del tillstyrker att hela registerenheten överlåtes i nu befintligt skick.

Överjägmästaren har icke haft något att erinra mot försäljningen under förutsättning, att ett skäligt pris erhålles.

Domänstyrelsen framhåller, att förslag till försäljning av egendomen år 1942 underställts Kungl. Maj:ts prövning utan att föranleda någon åtgärd. Det av uppskattningsnämnden nu åsatta värdet har vid tillämpning av styrelsens värderingsmetod befunnits vara skäligt. Egendomen har innehafts av arrendatorn *Johansson* under tiden 1929—1952 och av dennes dödsbodelägare sedan sistnämnda år. Dödsbodelägarna är enligt uppgift icke förut ägare av någon jordbruksfastighet. Styrelsen tillstyrker försäljning till dödsbodelägarna för (98 900 + 44 000 =) 142 900 kronor.

Försäljningen bör enligt domänstyrelsens mening i övrigt ske på följande villkor.

Egendomen bör överlåtas i befintligt skick med tillträde å dag, som domänstyrelsen bestämmer. Endast domänverket tillhöriga hus och anläggningar å egendomen skall ingå i försäljningen. Samtliga på arrendekontraktet grundade rättsanspråk mellan kronan och arrendatorn — dock med undantag för eventuellt ogulden arrendeavgäld samt skatter och onera — skall anses vara reglerade genom försäljningen. Köparen skall svara för annuiter och övriga kostnader för egendomen berörande torrlägningsföretag. Köparen skall medge vattenfallsstyrelsen såsom ägare av strömfallsfastigheten stadsågan nr 630+645+646+647+691+695+696+697+698+699+1171+1172 i *Trollhättan* rätt att kostnadsfritt för all framtid behålla en över egendomen framdragen elektrisk ledning. Med skyldighet att ersätta skada, som därav kan uppkomma, skall vattenfallsstyrelsen tillika äga borttaga för ledningen hinderliga samt för dess säkerhet farliga träd och buskar, vilka skall tillfalla markägaren och tillvaratagas av denne. Vattenfallsstyrelsens personal skall äga obehindrat tillträde till egendomen för ledningens tillsyn, underhåll och reparation. Till säkerhet för nämnda rättigheter skall inteckning få meddelas i egendomen. Intill dess sådan inteckning meddelats, skall köparen vara skyldig att vid överlåtelse av egendomen eller del därav göra förbehåll om rättigheternas bestånd och tillförbinda ny ägare att vid överlåtelse göra enahanda förbehåll. Vidare skall innehavare av övriga över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehållas rätt att behålla och utnyttja dessa utan rätt för köparen till annan ersättning än gottgörelse av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation och tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur. I övrigt skall bestämmelserna i förordningen den 25 maj 1945 (nr 262) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Dödsbodelägarna har genom *Arne Johansson* — som för deras gemensamma räkning har hand om egendomens skötsel — efter förhandlingar slutligen förklarat sig godkänna de föreslagna villkoren.

Departementschefen.

Försäljningsförslaget föranleder icke någon erinran från min sida. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att medge,
att kronoegendomen *Stenstorp Frälsegården* ⁸¹ i *Stenstorp* socken, *Skaraborgs län*, må säljas till arrendatorn

Carl Henning Johanssons dödsbodelägare för en köpeskilling av 142 900 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

8:o.

Tomterna nr 8, 9 och 10 i Sorsele municipalsamhälle, Västerbottens län.

Domänstyrelsen (skr. 4/9 1953) hemställer, att tomterna nr 8, 9 och 10 i kvarteret Björnen (förra jägmästarbostället Pansborg) i Sorsele municipalsamhälle, Västerbottens län, skall överlåtas till Sorsele kommun i utbyte mot den inom samma kvarter belägna tomten nr 18 samt en kontant köpeskilling av 53 500 kronor i enlighet med ett vid styrelsens skrivelse fogat avtal, vilket undertecknats av kommunen den 13 april 1953.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, bland annat, följande.

De ifrågavarande tomterna är samtliga belägna utefter Lillån med centralt läge i samhället. Å tomterna nr 8, 9 och 10 finnes — förutom, bland annat, en garagebyggnad — en större bostadsfastighet, vilken alltsedan den 1 augusti 1948 är upplåten till kommunen mot en årlig avgäld av 500 kronor. Kommunen har om- och tillbyggt bostadsbyggnaden och använder den såsom lokal för den kommunala mellanskolan. Med hänsyn till det kapital, som investerats i byggnaden, önskar kommunen trygga sin besittningsrätt genom inköp av området. Då emellertid kronan för bostadsändamål är i behov av ett välbeläget markområde i samhället, har kommunen i utbyte förbundit sig att till kronan överlämna den kommunen numera tillhöriga tomten nr 18 i kvarteret Björnen. Å sistnämnda tomt, å vilken finnes ett i det närmaste värdelöst bostadshus, avses skola uppföras tjänstebostäder för biträdande jägmästaren och två kronojägare.

På uppdrag av domänstyrelsen har jägmästaren i Sorsele revir verkställt värdering av dels tomterna nr 8, 9 och 10, dels tomten nr 18. Förstnämnda tre tomter har därvid åsatts ett värde av sammanlagt 61 866 kronor 50 öre, varav tomtvärde (8 214 m² å 3:75) 30 802 kronor 50 öre och byggnadsvärde (1 412 m² å 22:—) 31 064 kronor. Tomten nr 18 har åsatts ett tomtvärde av (2 202 m² å 3:75) 8 257 kronor 50 öre. Ett å sistnämnda tomt befintligt bostadshus är i sådant skick att det icke åsatts något värde. Skillnaden i värde mellan kronans och kommunens tomter, (61 866:50 — 8 257:50 =) 53 609 kronor, har avrundats till 53 500 kronor.

Bytesavtalet har följande innehåll.

För det högre uppskattningsvärdet av kronans bytesområde erlägger kommunen till kronan ett kontant belopp av 53 500 kronor, att vid avtalets underskrivande betalas till domänstyrelsen. Områdena tillträdes vid bytesavtalets underskrivande och avlämnas i då befintligt skick. I bytet ingår endast kronan eller kommunen tillhöriga, å respektive bytesområden befintliga byggnader och anläggningar. Kommunen förbinder sig att, intill dess lämplig bostad kan anskaffas åt biträdande jägmästaren i reviret, dock längst till den 31 december 1955, alltjämt upplåta den bostadslägen-

het, som biträdande jägmästaren bebor, mot en hyra, som räknat från och med den 1 augusti 1949 utgår enligt av domänstyrelsen vid uthyrning av tjänstebostäder tillämpade grunder. Å tomten nr 10 befintligt garage må under en tid av fem år räknat från tillträdesdagen utan ersättning disponeras av kronan, som äger rätt att under denna tid vidtaga eventuellt erforderliga ändringar å byggnaden. Därest kronan för framtiden icke kan medgivnas rätt att ensam disponera å tomten nr 10 befintlig brunn, skall kommunen utan kostnad för kronan tillfredsställande ordna vattenfrågan för domänverkets byggnader genom ny brunnsanläggning (hydrofor) inom kvarteret Råven eller Hjorten. Kronan och kommunen förbinder sig å ömse sidor att överlämna områdena fria från gravationer. Kronan och kommunen svarar var för sig för samtliga skatter och onera, som från och med tillträdesdagen belöper å de tillträdde områdena.

Vederbörande *jägmästare* och *överjägmästare* har tillstyrkt bytet.

Departementschefen.

Med hänsyn till de fördelar, som det föreslagna markbytet skulle innebära såväl för kronan som för Sorsele kommun, tillstyrker jag den av domänstyrelsen gjorda framställningen. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medge,

att ett utbyte av markområden mellan å ena sidan kronan och å andra sidan Sorsele kommun må äga rum på sätt och villkor, som finnes angivna i förenämnda, av kommunen den 13 april 1953 undertecknade bytesavtal.

Vad departementschefen ovan under punkterna 1:o —8:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämmer, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Arne Beckman.